

Blanka Hančarová, Jaromír Němec, Milan Vladyka

Téma výzkumu: Jak se žije lidem na podpoře

I. Cíle výzkumu: Tématem výzkumu bude prozkoumání situace absolventů bez dosavadní delší pracovní zkušenosti, kteří jsou příjemci sociálních dávek. Tito lidé tvoří poměrně významnou část nezaměstnaných, přičemž zatím neměli možnost vytvořit si odpovídající pracovní návyky, přijmout strukturu času zaměstnaného člověka atd. Budeme se zajímat o to, jakým způsobem se tito lidé se svojí situací vyrovnávají, jaké strategie volí, aby ji změnili, jak tráví svůj čas a jak svoje postavení dlouhodobě nezaměstnaných absolventů vnímají, jak se jejich situace promítá do vztahů s okolím, jak o sobě přemýšlí, jaká jejich životní zkušenost.

II. Výzkumná otázka: Jak se žije na podpoře mladým lidem bez dlouhodobé pracovní zkušenosti.

III. Respondenti: Výzkum bude zaměřen na aktéry: Mladí lidé do 28 let se středoškolským, event. vysokoškolským vzděláním z města nad 100 000 obyvatel, kteří nikdy neměli stálý pracovní poměr (tj. nepracovali déle než 3 měsíce). A přijímají dávky sociální podpory déle než 6 měsíců. Výběr bude proveden na základě uvedených kritérií. Pomyslným gatekeeperem na cestě k takto definovaným respondentům může být úřad práce, ovšem tento postup může být příčinou některých etických problémů (viz níže).

IV. Kontext: Nezaměstnanost mladých lidí, bez pracovních zkušeností (absolventi) je vnímána jako vážný sociální problém. S délkou trvání nezaměstnanosti se snižuje šance na jejich plnohodnotné budoucí zapojení na trhu práce. Absence pracovních návyků i fakt, že dovršení vzdělání nebylo následováno dlouhodobější pracovní zkušeností, vyvolává řadu otázek ve vztahu k jejich stylu života, hodnotám, vnímání práce, ale i státu a rovněž ve vztahu k jejich seberozvrhování se do budoucna.

V. Metoda: Vychází z interpretativního paradigmatu, přičemž konkrétní výzkumnou technikou bude hloubkové tematické interview. Jeho základní struktura vychází ze zkoumaného problému, tj. měla by být předpokladem k získání materiálu o zkušenostech, hodnotách a významech, jež jsou spojeny s aktuální situací respondentů.

VI. Očekávané etické problémy: Možný etický problém lze očekávat ve spojení s výběrem respondentů, který nutně předpokládá získání základních informací, tj. zda odpovídají stanoveným kritériím (etický problém lze vidět ve chvíli, kdy bychom informace získali z oficiálních zdrojů (ÚP) bez vědomí respondentů). Této situaci se lze vyhnout, buď přímým oslovením náhodně vybraných mladých lidí (např. na Úřadu práce) či využitím sociálních vazeb výzkumníků.

VII. Triangulace dat: Lze uvažovat o možném využití již existujících dat o skupině respondentů se stejnými charakteristikami, které budeme sledovat. Tj. provést případnou

sekundární analýzu těchto dat s ohledem na cíle našeho výzkumu. Stejně tak je možné uvažovat o doplňujícím dotazování osob blízkých. Další

VIII. Témata interview:

- *sociální síť – vazby*
 - rodina – případné tlaky, vnímání v rodině, podpora – nepodpora ze strany rodiny, vztahy, očekávání,
 - vrstevníci – srovnání, je jejich stav výjimečný v jejich skupině, rozšiřuje se okruh jejich známých, mají ve srovnání se svými pracujícími vrstevníky – víc času, jiný druh starostí, jiný druh aktivit, proměny skupiny vrstevníků – je stabilní, přátelé - podpora – nepodpora z jejich strany
- *hodnoty* – spokojenost, nespokojenost, hodnocení situace, (pocit že jim utíká kariéra, rozvoj), vztah k vlastnímu vzdělání (praktické, uplatnitelné,...), jak vnímají obecně úspěšné lidi, jak vnímají starší lidi – neúspěšné (potkávají na ÚP), příčiny jejich situace – shoda náhod, nebo pocity, že udělali chybu, důsledek stavu společnosti
- *subjektivní pocit vyloučení* - cítí se vyloučení, jak nakládají s penězi – cítí nedostatek, projevuje se na vztazích s okolím fakt, že žijí z podpory,
- *práce* – jaká to byla zkušenost, role práce v životě, jaký význam (úlohu) jí přisuzují – v rámci aktuální situace, v rámci dlouhodobějšího horizontu,
- *sociální dávky – stát* – významy, které dávají těmto termínům, jak vnímají proces příjmu sociálních dávek
- *plány, cíle* – představy o budoucnosti, aspirace (pocit že jim utíká kariéra, rozvoj, pocity spokojenosti? apod.),
- *aktivity, každodenní starosti* – společenská participace, (sledování patologických jevů)